

P7_TA(2012)0053

Hiljutised poliitilised sündmused Ungaris

Euroopa Parlamendi 16. veebruari 2012. aasta resolutsioon hiljutise poliitilise arengu kohta Ungaris (2012/2511(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikleid 2, 3, 4, 6 ja 7, Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 49, 56, 114, 167 ja 258, Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, mis käsitlevad põhiõiguste austamist, edendamist ja kaitset,
 - võttes arvesse Ungari uut põhiseadust, mille Ungari Vabariigi parlament 18. aprillil 2011. aastal vastu võttis ja mis jõustus 1. jaanuaril 2012. aastal (edaspidi „uus põhiseadus”), ning 30. detsembril 2011. aastal Ungari parlamendi poolt vastu võetud põhiseaduse üleminekusätteid (edaspidi „üleminekusätted”),
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu komisjoni „Demokraatia õiguse kaudu” (Veneetsia komisjon) arvamusi nr CDL(2011)016 ja nr CDL(2011)001 vastavalt Ungari uue põhiseaduse ja Ungari uue põhiseaduse koostamise protsessist tuleneva kolme õigusliku küsimuse kohta,
 - võttes arvesse oma 10. märtsi 2011. aasta resolutsiooni Ungari meediaseaduse kohta¹ ja 5. juuli 2011. aasta resolutsiooni Ungari muudetud põhiseaduse kohta²,
 - võttes arvesse komisjoni teatist ELi lepingu artikli 7 kohta pealkirjaga „Liidu aluseks olevate väärtuste austamine ja edendamine” (COM(2003)0606),
 - võttes arvesse meediavabadust ja -pluralismi käsitleva kõrgetasemelise töörühma loomist Euroopa Komisjoni asepresidendi Neelie Kroesi poolt 2011. aasta oktoobris,
 - võttes arvesse nõukogu ja komisjoni avaldusi Euroopa Parlamendi täiskogu arutelul 18. jaanuaril 2012. aastal seoses hiljutise poliitilise arenguga Ungaris, ning 9. veebruaril 2012. aastal kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni korraldatud kuulamist,
 - võttes arvesse Euroopa Komisjoni 17. jaanuari 2012. aasta otsust algatada Ungari suhtes kiirendatud rikkumismenetlus seoses riigi keskpanga ja andmekaitseasutuse sõltumatuse ning kohtusüsteemi mõjutavate meetmetega,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et Euroopa Liidu aluseks on Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud demokraatia ja õigusriigi põhimõtted, Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis sätestatud põhiõiguste ja -vabaduste kindel kaitse ning nimetatud õiguste, vabaduste ja põhimõtete õigusjõu tunnustamine,

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0094.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0483.

mida kinnitab veelgi ELi eelseisev ühinemine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga;

- B. arvestades, et nii praegustel liikmesriikidel kui ka ELiga ühinevatel riikidel on kohustus tagada, et liikmesriigi õigusaktid ja õigusmenetlused oleksid kooskõlas ELi õigusaktide ja väärtustega, mis on kirja pandud Kopenhaageni kriteeriumides, Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis, ning et vastuvõetud õigusaktide vorm ja sisu ei läheks vastuollu nimetatud väärtuste ja õigusaktidega;
- C. arvestades, et Ungari võttis uue põhiseaduse vastu 18. aprillil 2011. aastal, ning arvestades, et Euroopa Parlament kritiseeris põhiseaduse vastuvõtmist ja selle teatavaid sätteid oma 5. juuli 2011. aasta resolutsioonis, milles kutsus Ungari valitsust üles lahendama Veneetsia komisjoni arvamuses esitatud küsimused ja probleemid ning palus Euroopa Komisjonil Ungari põhiseadus ja sellega seotud kardinaalsed õigusaktid põhjalikult läbi vaadata ja neid analüüsida, et teha kindlaks, kas need on kooskõlas ühenduse õigustiku vormi ja sisuga ning eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga;
- D. arvestades, et kardinaalsete õigusaktide vastuvõtmine tekitas kahtlusi mitmetes valdkondades, sealhulgas kohtusüsteemi, riigi keskpanga ja andmekaitseasutuse sõltumatus, poliitilise konkurentsi ja poliitilise võimu vaheldumise õiglased tingimused, nn stabiilsusseadus, millega kohaldatakse tulumaksusüsteemi suhtes kahekolmandikulist hääleteenamust ning kardinaalsed õigusaktid, mis annavad praeguse valitsuse enamusele ainuõiguse nimetada ametisse ametnikke ebatavaliselt pikaks ametiajaks, mis mõjutab tulevaste valitsuste võimet valitseda;
- E. arvestades, et riigi kohtuvõimu uuel kõrgeimal esindajal ja peaprokuröriil on õigus kohtutele kohtuasju määrata, mis rikub õigust kohtusse pöörduda, õigust õiglasele kohtumõistmisele ja kohtusüsteemi sõltumatuse põhimõtet;
- F. arvestades, et uue põhiseaduse ja selle üleminekusätete kohaselt anti riigi kõrgeimale kohtule uus nimetus „Kúria” ning kõrgeima kohtu senise esimehe 6-aastane ametiaeg lõpetati ennetähtaegselt pärast kahte ametiaastat;
- G. arvestades, et uues põhiseaduses nähakse ette kohtunike ja prokuröride kohustusliku pensioniea alandamine varasemalt 70 eluaastalt 62 eluaastale, välja arvatud Kúria esimehe ja peaprokuröri puhul, mis võib olla diskrimineeriv ja millega kaasneb ligikaudu 300 kohtuniku pensionileminek, mis on tõsine sekkumine kohtusüsteemi sõltumatusse toimimisse;
- H. arvestades, et uue põhiseaduse sätete kohaselt asendatakse senine nelja parlamendivolniku süsteem ühe volinikuga, mistõttu lõppeb ennetähtaegselt isikuandmete kaitse ja teabevabaduse voliniku 6-aastane ametiaeg ning tema volitused antakse üle äsja loodud asutusele, mis on tõsine sekkumine voliniku sõltumatusesse;
- I. arvestades, et Ungari parlament on vastu võtnud mitu tagasiulatuvat mõjuga seadust, minnes sellega vastuollu ELi õiguse ühe aluspõhimõttega, mille kohaselt tagasiulatuv mõjuga õigusakte vastu ei võeta;
- J. arvestades, et hiljuti vastu võetud kirikuid ja usuühendusi käsitlev seadus sisaldab tavatult piiravaid eeskirju kirikute registreerimise osas ning selles nähakse ette, et

- parlament peab registreerimise kahekolmandikulise häälteenamusega heaks kiitma;
- K. arvestades, et põhiseaduse sätetega on oluliselt vähendatud Ungari konstitutsioonikohtu volitusi vaadata läbi eelarvealaseid õigusakte;
- L. arvestades, et nagu Veneetsia komisjoni aruandes osutatakse, tekitab muret suur hulk ümber paigutatud valdkondi, mida tahetakse üksikasjalikult reguleerida põhiseadusega, mille jaoks on vajalik kahekolmandikuline häälteenus, sh küsimused, mille üle tuleks tegelikult otsustada tavapärasel poliitilises protsessis ja tavaliselt lihthäälteenamusega;
- M. arvestades, et Euroopa Komisjoni asepresident Viviane Reding rõhutas komisjoni kavatsust kontrollida, kas Ungari kohtusüsteemi uus korraldus mõjutab kohtute sõltumatust; arvestades, et Euroopa Komisjoni asepresident Neelie Kroes ja meediavabadust ja -pluralismi käsitleva kõrgetasemelise töörühma juht Vaira Vike Freiberga on korduvalt väljendanud oma muret meediavabaduse ja -pluralismi pärast Ungaris;
- N. arvestades, et Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso rõhutas 18. jaanuaril 2012. aastal, et lisaks õiguslikele aspektidele ollakse mures ka demokraatia kvaliteedi pärast Ungaris, ning kutsus Ungari ametivõime üles austama demokraatia ja vabaduse põhimõtteid ja rakendama neid mitte üksnes teoreetiliselt, vaid ka praktiliselt Ungari poliitikas ja ühiskondlikus elus;
- O. arvestades, et 17. jaanuaril 2012. aastal algatas Euroopa Komisjon Ungari suhtes rikkumismenetluse kolmes küsimuses: Ungari keskpanga sõltumatus, Ungari põhiseaduses sätestatud kohtunike kohustusliku pensioniea alandamine ja andmekaitseasutuse sõltumatus, ning palus Ungari ametivõimudelt täiendavat teavet kohtuvõimu sõltumatuse küsimuses;
- P. arvestades, et Euroopa Parlament nõudis oma 15. detsembri 2010. aasta resolutsioonis põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus (2009) ja institutsiooniliste aspektide kohta pärast Lissaboni lepingu jõustumist¹ „järelmeetmeid seoses komisjoni 2003. aasta teatisega Euroopa Liidu lepingu artikli 7 kohta, et kindlaks määrata läbipaistev ja terviklik moodus inimõiguste võimalike rikkumiste käsitlemiseks ning Euroopa Liidu lepingu artikli 7 asjakohaseks kasutamiseks uuest põhiõiguste struktuurist lähtuvalt”;
- Q. arvestades, et Ungari valitsus on väljendanud oma tahet ja eelkõige väljendas peaminister oma kirjas komisjonile ja pöördumises Euroopa Parlamendi poole valmisolekut käsitleda rikkumismenetluse algatamise tinginud probleeme, parandada kõnealuseid õigusakte ja teha koostööd ELi institutsioonidega ulatuslikumalt kui ainult kohtumenetluse raames;
- R. arvestades, et Euroopa Parlament teostab järelevalvet põhiõiguste ja -vabaduste ning ELi aluspõhimõtete järgimise üle kõigis 27 liikmesriigis, nagu on sätestatud ELi õigustikus,
1. tunneb sügavat muret Ungaris valitseva olukorra pärast seoses demokraatia ja õigusriigi põhimõtete järgimise, inimõiguste ja sotsiaalsete õiguste austamise ja kaitse ning kontrollimehhanismide, võrdõiguslikkuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtte

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0483.

kohaldamisega;

2. kutsub Ungari valitsust Ungari kodanike ja ELi ühistes huvides üles võtma arvesse Euroopa Komisjoni, Euroopa Nõukogu ja Veneetsia komisjoni soovitusi, vastuväiteid ja nõudeid eespool nimetatud küsimustes ning seadusi vastavalt muutma, austades Euroopa Liidu põhiväärtusi ja standardeid;
3. võtab teadmiseks Euroopa Komisjoni, Euroopa Nõukogu ja Veneetsia komisjoni võetud kohustuse hinnata põhjalikult seda, kas Ungari õigusaktid on mitte ainult vormilt, vaid ka sisult kooskõlas ELi õigusega;
4. kutsub Euroopa Komisjoni kui aluslepingute täitmise järelevalvajat üles tähelepanelikult jälgima kõnealuste seaduste võimalikku muutmist ja rakendamist ning nende vormi ja sisu kokkusobivust ELi aluslepingutega, ning teostama põhjaliku uuringu, et tagada järgmine:
 - a) kohtuvõimu täielik sõltumatus, eelkõige see, et riigi kõrgeima kohtu, prokuratuuri ja kohtute juhtimine ei ole poliitiliselt mõjutatud ning et sõltumatult ametisse nimetatud kohtunike ametiaega meelevaldselt ei lühendata;
 - b) Ungari keskpanga käsitlevad õigusnormid järgivad ELi õigusakte;
 - c) andmekaitse ja teabevabaduse institutsiooniline sõltumatus taastatakse ja tagatakse selgesõnaliselt asjakohase seaduse ja selle rakendamisega;
 - d) taastatakse täielikult konstitutsioonikohtu õigus vaadata läbi kõik õigusaktid, sealhulgas õigus vaadata läbi eelarvealased ja maksundust käsitlevad õigusaktid;
 - e) meediavabadus ja -pluralism tagatakse selgesõnaliselt ja Ungari meediaseaduse rakendamisega, sealhulgas peab olema tagatud kodanikuühiskonna ja opositsiooniesindajate osalus meedianõukogus;
 - f) uus valimisseadus vastab ELi demokraatia standarditele ja austab poliitilise võimu vaheldumise põhimõtet;
 - g) õigus osaleda demokraatlikul viisil poliitilises opositsioonis on tagatud nii institutsioonide sees kui neist väljaspool;
 - h) kirikuid ja usuühendusi käsitlev seadus austab südametunnistusevabaduse aluspõhimõtet ja seaduses ei nähta ette seda, et Ungari parlament peab kirikute registreerimise kahekolmandikulise häälteenamusega heaks kiitma;
5. kutsub Euroopa Komisjoni üles taotlema Veneetsia komisjoni arvamust kogu õigusaktide paketi kohta, mis koosneb uuest põhiseadusest, üleminekusätetest ja kardinaalsetest õigusaktidest, ning jätkama neis küsimustes koostööd Euroopa Nõukoguga;
6. teeb kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile ülesandeks viia koos Euroopa Komisjoni, Euroopa Nõukogu ja Veneetsia komisjoniga läbi järelkontroll selles osas, kas ja kuidas on rakendatud käesoleva resolutsiooni lõikes 4 esitatud komisjoni ja Euroopa Parlamendi soovitusi, ning koostada tulemuste kohta raport;

7. teeb esimeeste konverentsile ülesandeks lõikes 6 nimetatud raporti alusel kaaluda, kas tuleks kasutusele võtta teatavad meetmed, sealhulgas kodukorra artikli 74e ja ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohased meetmed;
8. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Nõukogule, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametile, OSCE-le ja ÜRO peasekretärile.